

Фактори формування особистості та особливості впливу міжпоколінної трансляції

Бурова С. Є.

*магістрантка ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: sofia.burova@gmail.com*

Васильченко О. М.

*доктор психологічних наук,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: OlgaVM@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-0716-3430*

Події, які відбуваються в Україні зараз змушують замислитися, як сформується наше суспільство після завершення війни, як це вплине окремо на кожну людину і що ми будемо транслювати наступним поколінням. Тому наразі є важливим усвідомлювати, що саме впливає на формування особистості і чи може той досвід, який ми отримуємо зараз відображатися на життєвому шляху майбутніх поколінь.

Вчені схиляються до того, що рушійними силами у розвитку особистості є біологічні та соціальні фактори, дитинство, кризи, імпліцитність і всі ці процеси доповнюються впливом сімейної історії.

А. Гезелл розглядав розвиток людини, як форму адаптації до навколишнього середовища, в основі якої лежать біологічні фактори дозрівання. На думку вченого, процесом дозрівання спільно керують біологічні та генетичні чинники, які і визначають появу поведінкових рис.

Український дослідник В. А. Роменець підкреслює значущість соціуму для розвитку особистості, роль зовнішніх детермінант у її становленні. Для нього моральність, духовність формуються виключно під впливом ззовні. Які впливи, така й людина [1].

Такі науковці, як З. Фрейд, А. Адлер, Е. Берн відводили дитинству вирішальну роль у формуванні особистості та її подальшого життєвого шляху, але на перший план ставили різні детермінуючі фактори.

А. Адлер стверджував, що життєва модель закладається ще у дитячі роки, де головним фактором є почуття неповноцінності та почуття переваги. З. Фрейд вбачав вирішальний фактор у сексуальній енергії, із якою народжується індивід. Важливий внесок у розуміння чинників, що обумовлюють процеси у дорослому житті особистості зробив Е. Берн. Для позначення цих факторів він ввів поняття «життєвий сценарій», який розуміється, як неусвідомлюваний план життя, який складається у дитинстві [2].

Важливим чинником у формуванні особистості є період криз. Згідно Е. Еріксона криза виступає поворотним моментом в житті особи, що виникає як наслідок досягнення певного рівня психологічної зрілості та соціальних вимог, які висуваються до неї на певній стадії [3].

Ще одним чинником, який впливає на формування особистості є уявлення людини про інших людей. Цей феномен визначається терміном «імпліцитна теорія особистості», який був запропанован Дж. Брунером та Р. Тагіурі для позначення наївних, ненаукових знань про психологію людини та звичайних уявлень про структуру та механізми функціонування особистості, своєї чи іншої людини, які були сформовані не в науковому дослідженні, а в повсякденному житті [4].

Окрім вище зазначених факторів, що формують особистість є те, що на неї впливає безпосередньо-це сім'я. В нашому суспільстві панує високий інтерес до історії свого роду та сім'ї, особливо в контексті сьогоденних обставин. Родовідна пам'ять явище унікальна. Портеба людини знайти джерела свого походження є дуже важливою, оскільки дає можливість відповісти на питання «Хто я є?».

А. А. Шутценбергер зазначає, що від сім'ї ми отримуємо так звані сімейні стратегії, вони формуються під впливом сімейної історії, яка розповідає про життєві обставини, які супроводжували родину та як їх інтерпретували. Вона є важливим чинником передачі з покоління в покоління специфічних патернів взаємодії, а також приписів, що транслюються від батьків до дитини та можуть перешкоджати або сприяти розвитку особистості визначаючи вибір життєвих стратегій. Їхня мета-зберегти найцінніше [5].

Сім'я є не тільки детермінантом у формуванні особистості, але й тим оточенням, яке свідомо або несвідомо спостерігає, як на формування людини впливають всі перераховані фактори. Саме здорові та дбайливі вземини, відвертість та сміливість бути чесними один з одним дають можливість майбутнім поколінням не нести тягар тих хвилювань і жахів, яке переживає наше суспільство зараз.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що на розвиток особистості впливають не тільки генетичні та соціальні фактори, а також трансгенераційні. Цілий ряд дослідників (М. Боуен, Ф. Дольто, А. Шутценбергер та інш.) підтверджують наявність передачі наступному поколінню травматичного, неусвідомленого досвіду, який впливає на всі сфери життя: вибір партнера або професії, хронічні захворювання, переїзди, навіть на час або причину смерті та інш.

Тому професійна діяльність психологів та психотерапевтів наразі є набагато актуальнішою, навіть ніж рік тому. Українцям, як нації необхідно зберегти пам'ять про події, які ми зараз переживаємо, але не передавати цей досвід у вигляді травми, який буде впливати на розвиток наступних поколінь.

Список використаних джерел

1. Тутаренко Т. М. Психологія особистості В. А. Роменця у постмодерністському звучанні. «Arsvetus-arsnova». Київ. 2001, с. 25-43
2. Берн Е. Ігри, у які грають люди. Харків: Вид-во Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2016. 256 с.
3. Erikson E. *Childhood and Society. Second Edition, Revised and enlarged.*-New York: W.W. Norton & Co., Inc., 1963. 455 p.
4. Bruner J. S., Tagiuri R. *The perception of people. In: Lindzey, G. (Ed.). Handbook of Social Psychology. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley. 1954. vol. II. 634-654 pp.*
5. Schutzenberger A. A. *The ancestor syndrome. Transgenerational psychotherapy and the hidden links in the family tree Routledge. 1998. 224 p.*